



RAKKESTAD KOMMUNE
Postboks 264
1891 Rakkestad

Saksbehandler:
Tonje Røland Brasetvik, 32 26 68 15

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Bodal avløpsanlegg

Kontrollnummer: 2019.033.I.FMOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Anita Isebakke

Fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:
Tonje Røland Brasetvik

Andre deltagere fra virksomheten:
Terje Høidahl
Bjørn Johansen
Espen Mikalsen
Espen Jordet
Knut Olav Torp
Jan Fredrik Arnesen (Driftsassistansen i Østfold)

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:
Andreas Røed

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Bodal avløpsanlegg den 11. oktober 2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Oslo og Viken avdekket 2 avvik og ga 2 anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Virksomheten har ikke oppdatert risikovurdering eller rutine for risikovurdering
- Tilstanden på ledningsnettets er ikke tilfredsstillende

Anmerkninger:

- Virksomheten har ikke tilstrekkelig kunnskap om avløpsvann og slam som kommer inn på anlegget

- Virksomhetens avvikssystem kan forbedres med tanke på ytre miljø

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 3 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

24. oktober 2019	Tonje Røland Brasetvik	Hilde Sundt Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef

Fylkesmannen i Oslo og Viken

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: RAKKESTAD KOMMUNE ADMINISTRASJON	
Organisasjonsnr.: 974642808	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Bodal avløpsanlegg	Anleggsnr.: 0128.0021.01
Kommune: Rakkestad	Fylke: Østfold
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 26.10.1995	Sist endret: 30.10.2018

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Fylkesmannens aksjon for avløp og slam.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann
- Prosess og renseutstyr
- Avfall

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Bodal avløpsanlegg plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. Fylkesmannen forutsetter at forholdene rettes opp slik at virksomheten drives i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven.

Vi ber om en skriftlig tilbakemelding om avvik 1 innen 2 januar 2020, og avvik 2 så snart det er fattet politisk vedtak om sanering av avløpsnett, eller en statusoppdatering innen 2. januar 2020 dersom politisk vedtak ikke er fattet innen den tid.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 29. august 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Rakkestad kommune bli ilagt et gebyr på kr 26 300,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Oslo og Viken. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Oslo og Viken (jf. offentlighetsloven).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomheten har ikke oppdatert risikovurdering eller rutine for risikovurdering

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, punkt 6

Kommentarer:

Internkontrollforskriften stiller krav om at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på den bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere

risikoforholdene. Risikovurderinger må være oppdatert og ha en oppdatert risikoreduserende handlingsplan.

Rakkestad kommune har en miljørisikovurdering fra 2014. Den ble utarbeidet med hjelp av driftsassistansen og er ikke oppdatert etter dette. Kommunen kunne ikke dokumentere en rutine for arbeidet med miljørisikovurderingen som beskriver i hvilke tilfeller en miljørisikovurdering skal oppdateres, hvilke metoder som skal benyttes, hvem som skal delta osv. Rutinen må også beskrive arbeidet med å følge opp en risikoreduserende handlingsplan.

Avvik 2

Tilstanden på ledningsnett er ikke tilfredsstillende

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven datert 3. september 2007 (tillatelsen), punkt 3.3.

Kommentarer:

Avløpsnett skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til avløpsvannets mengde og egenskaper, forebygging av lekkasjer og begrenning av forurensning som følge av overløp. Kommunen skal sette konkretiserte mål for driften av avløpsnett, og utarbeide en overordnet tidsplan for vedlikehold, fornyelse og eventuelle utbedringer av avløpsnett.

Store deler av Rakkestad kommunes avløpsnett er separatsystem (kun 4,9 av 69 km er fellessystem), men mye av det er fra 1970-tallet og er betongrør med dårlige skjøter. Kommunen informerte under tilsynet om at de forventer at disse rørene ikke er tilstrekkelig tette og at det er stort svinn i nettet på grunn av dårlige betongrør og skjøter.

Kommunen jobber med å kartlegge avløpsnett, og har de siste årene oppdaget flere overløp som de tidligere ikke har visst om.

Tilførselen til rensanlegget påvirkes i stor grad av nedbør, noe som tyder på at det er forbedringspotensial både med tanke på regnvannshåndtering på overflaten og på nettet.

Det er planlagt et større saneringsprosjekt i Bergenshusområdet i Rakkestad, som vil sikre separatsystem for en enda større del av det kommunale nettet. Hovedplan avløp er også oppe til revidering og skal behandles politisk. Disse tiltakene vil kunne bidra positivt til tilstanden på avløpsnett, men var da tilsynet fant sted ikke ennå politisk vedtatt.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Virksomheten har ikke tilstrekkelig kunnskap om avløpsvann og slam som kommer inn på anlegget

Kommentarer:

Rakkestad kommune klarte i 2018 ikke rensekravet for fosfor, men ligger så langt i 2019 svært nære 93% rensegrad for fosfor. Kommunen klarte rensekravene for BOF₅ og KOF i 2018, og så langt i 2019 er gjennomsnittlig rensegrad høyere enn kravet i tillatelsen. Kommunen har noe forhøyede verdier av sink og kobber i slammet, men ikke over grenseverdiene i gjødselvereforskriften. Kommunen har imidlertid uansett en plikt til å begrense forurensning, og å redusere mengden miljøgifter i slammet (tillatelsen punkt 2.3 og 9.1). Et viktig grep for å redusere forurensning og bedre rensegraden er å stille krav til hva som kommer inn på anlegget.

Rakkestad kommune tar imot slam på anlegget fra septik i andre kommuner, blant annet Marker, Trøgstad og Mysen. Sistnevnte kommune har akutte problemer med renseanlegget sitt og trenger derfor å disponere slammet andre steder. Rakkestad kommune tar ikke prøver av slammet som leveres med septikbiler før det føres inn på renseanlegget.

Rakkestad kommune har tidligere hatt industripåslipp fra enkelte store virksomheter, Nortura og Diplom Is. Disse har nå lagt ned virksomheten i Rakkestad, og industrivirksomhetene som har påslipp er mindre. Rakkestad kommune har påslippsavtaler med enkelte av disse, men ikke alle. Eksempler på virksomheter som ikke har påslippsavtale er Idunn og avfallsforbrenningsanlegget Østfold Energi. Fylkesmannen oppfordret i tilbakemeldingen på egenkontrollrapporten for 2018 Rakkestad kommune om å kartlegge bedrifter med påslipp til det kommunale nettet for å kunne redusere tungmetaller i slammet. Dette har kommunen ikke ennå gjort.

Anmerkning 2

Virksomhetens avvikssystem kan forbedres med tanke på ytre miljø

Kommentarer:

Ved Bodal renseanlegg er tre systemer for avvikshåndtering i bruk. Kommunens sentrale system QMplus, driftssystemet Gemini og et papirbasert avvikssystem. På sikt skal QMplus i større grad benyttes. Kommunen hadde ikke en klar definisjon av et avvik på ytre miljø. Fylkesmannen oppfordrer kommunen til en gjennomgang av hvordan avvik knyttet til ytre miljø defineres og håndteres.

8. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen

9. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 18
Tanklagring av farglige kjemikalier og farlig avfall